

Nr 199.

Af herr **Pålsson**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående allmänna lokalers upplåtande för politiska möten.

Med de nya rösträttsbestämmelsernas ikraftträdande har behovet af politisk upplysningsverksamhet i hög grad stegrats. Alla politiska partier behöfva nu bedrifva sådan verksamhet, och till denna verksamhet bör det allmänna ställa sig neutralt.

De nya rösträttslagarna kräfva också vid sin snart förestående tillämpning, att plats beredes för de olika partiernas sammanträden, hvarvid medlemmarna kunna gemensamt dryfta samhällliga spørsmål.

Däriigenom att den nya lagen om proportionella val förutsätter starka partibildningar, har ju den politiska partibildningen af staten legaliserats och bör således af såväl denna som andra mera lokala myndigheter gynnas och omhuldade. Särskildt bör i detta afseende full och oinskränkt likställighet råda, så att ej ett visst parti gynnas, där ett annat parti förbjudes, t. ex. lokal.

Det är i synnerhet lokalfrågan, som åtminstone på landsbygden utgör det svåraste hindret att öfvervinna för ett parti i organisation. Man behöfver stå synnerligen väl anskrifven hos socknens alla skolrådsledamöter för att få t. ex. en skolsal öppnad för hållande af ett politiskt föredrag. Ibland hjälper det ej ens, om man lyckats förvärfva hela skolrådets medgifvande, ty skolrådets ordförande kan ju i diktatorisk maktfullkomlighet inlägga sitt »veto», och för detta böjer sig i många fall skolrådet. Därigenom förfaller ju till stor del möjligheten att göra folkets breda lager bekanta med de nya rösträttsbestämmelserna, som härefter komma att bestämma öfver deras väl eller ve.

För alla parter borde det således stå klart, att för påskyndandet af denna partibildning borde vissa församlingsbyggnader stå öppna för större politiska sammanträden. Jag syftar här närmast på sockenstugor

och skolsalar. Skolorna nyttjas ju redan nu på de flesta ställen i upplysningens tjänst, icke minst därigenom att föreläsningsföreningarna få disponera skolsalarna. Steget vore således ej så stort, men fullkomligt följdriktigt, om det politiska upplysningsarbetet äfven där fick tak öfver hufvudet. För att nå detta mål måste beslutanderätten i denna sak flyttas från skolråden som korporation eller dess ordförande till någon viss minoritet inom densamma. Skolsalen kunde ju t. ex. få användas vid politiskt föredrag, om en skolrådsledamot därom hos skolrådets ordförande gjorde anmälan. Naturligtvis borde denna skolrådsledamot ansvara för uppkommen skada; kanske kan saken ordnas på annat och bättre sätt. Säkert är emellertid, att vid utlämnande af skolsalar för hållande af politiska föredrag skolråden på många platser visat sig vara partiska.

I allmänhet disponerar den politiska högern, hur den finner för godt, allmänna lokaler. Öfver kyrka, sockenstuga och skolhus förfogar den så godt som undantagslöst på grund af sin kommunala ställning, medan samtidigt andra partier äro så godt som utestängda. Att detta är ett missförhållande som bör rättas, synes mig uppenbart.

Frågan är, hur detta skall kunna ske. Två vägar synas klara. *Antingen* böra allmänna lokaler hållas *öppna* för alla partier eller ock böra de *stängas* för alla. Naturligtvis förutsätter jag här, att med politiska partier endast menas sådana, som deltaga i politiskt valarbete, hvilket ju blir lätt att kontrollera, då det proportionella valsättet med all säkerhet genomför fasta och klara partibildningar.

Hvad den första vägen, att lokalerna hållas öppna för politisk upplysningsverksamhet, angår, skulle den ju kunna för sockenstugornas vidkommande ordnas så, att valledningen för de olika i valkretsen arbetande partierna skulle äga rätt att mot skälig ersättning, som i hvarje fall borde vara lika, få förhyra ifrågavarande lokaler, såframt dessa ej vid tillfället i fråga vore för annat ändamål upptagna.

För skolsalarnas vidkommande torde bestämmelserna kunna blifva enahanda, dock under förutsättning, att möten ej finge inverka störande på skolans arbete. Därjämte borde här naturligtvis hänsyn tagas till de extra rengöringskostnader, som blefve nödiga, äfvensom så långt möjligt vore i skolan boende lärares befogade önskemål. I hvar fall borde dock för alla partier full likställighet i fråga om dispositionsrätten genomföras.

Ett ordnande af ifrågavarande angelägenhet i öfverensstämmelse med hvad jag här ofvan skisserat svarar nog bäst mot tidsandan och de för alla partier växande behofven af offentliga samlingslokaler. Men

skulle den ej kunna ordnas på detta sätt, så torde den enklaste grad af politisk rättvisa bjuda, att allmänna lokaler konsekvent stängas äfven för högern och dess propaganda. Ty det nuvarande tillståndet, hvarpå tidt och ofta de mest upprörande exempel på öfvergrepp mot det allmännas neutralitet till olika partier anföras i pressen, är alltför olidligt och orättvist att i längden tolereras af de skattebetalare, som nu i många fall nära nog konsekvent utestängas.

På grund af det anförda får jag härmed vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om vidtagande af åtgärder i syfte att rätten för politiska mötens hållande i allmänna lokaler göres lika för olika politiska partier.

Stockholm den 6 februari 1910.

Jöns Pålsson.
